

УДК 327

Піжик Христина Василівна

студентка

Національного університету «Острозька академія»

Пижык Кристина Васильевна

студентка

Национального университета «Острожская академия»

Khrystyna Pizhyk

student of the National University «Ostroh Academy»

**РОЗПАД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ОДИН ІЗ СЦЕНАРІЇВ
ЙОГО РОЗВИТКУ ПІСЛЯ BREXIT
РАСПАД ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА КАК ОДИН ИЗ СЦЕНАРИЕВ
ЕГО РАЗВИТИЯ ПОСЛЕ BREXIT
THE EUROPEAN UNION SUSPENSION AS ONE OF THE SCENARIOS
OF ITS DEVELOPMENT AFTER BREXIT**

***Анотація.** У роботі розглянуто сценарій розвитку Євросоюзу за принципом «доміно» після ймовірно виходу Великобританії зі складу організації. Виділено причини, які можуть зумовити такий розклад подій. Розглянуто особливості та проблеми діяльності ЄС з огляду на нещодавні події.*

***Ключові слова:** Brexit, євроскептицизм, євроінтеграція.*

***Аннотация.** В работе рассмотрен сценарий развития Евросоюза по принципу «домино» после вероятного выхода Великобритании из состава организации. Выделены причины, которые могут вызвать такой расклад событий. Рассмотрены особенности и проблемы деятельности ЕС, учитывая недавние события.*

Ключевые слова: *Brexit, евроскептицизм, евроинтеграция.*

Summary. The work considers the scenario of the development of the European Union on the principle of «domino» after the probable release of Britain from the organization. The reasons that may cause such a schedule of events are highlighted. The peculiarities and problems of EU activity are considered in view of recent events.

Key words: *Brexit, euroskepticism, euro-integration*

Постановка проблеми. Феномен Brexit є унікальним для Європейського союзу та Великобританії. Досі тривають двосторонні переговори ЄС-Великобританія щодо виходу другої з міжнародної організації, адже наслідки такої втрати членства досить важко передбачити. Нелегко також і достеменно передбачити, що втратить Європейський Союз після Brexit.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Велику роль у дослідженні Brexit та перспектив розвитку ЄС відіграють праці таких науковців: О. Пащенко, І. Бонтуш, В. Сіденко та Х. Чевичалова.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз ймовірного негативного сценарію розвитку ЄС після виходу Великобританії – розпад організації.

Виклад основного матеріалу. Референдум Великобританії 2016 року щодо членства в Євросоюзі став предметом багатьох нових досліджень. Думки та оцінки експертів щодо подальшої ситуації варіюються від оптимістичних до вкрай песимістичних, адже Великобританія і ЄС вступили в стадію відносин із непередбачуваною динамікою і додали цілий ряд нових, хоча часто ще нечітких проблем до і так непростой ситуації в Європі і світі. На нашу думку, є багато загроз і викликів, які може спричинити вихід Великобританії зі складу Євросоюзу.

Найбільш популярним невтішним сценарієм розвитку Європейського Союзу після ймовірного виходу Великобританії є принцип «доміно», який в подальшому призведе як не до остаточного розпаду організації, то до утворення окремих організацій всередині Європи, які являтимуть собою окремі блоки об'єднаних країн. Принцип «доміно» зумовлений тим, що деякі країни можуть почати діяти за прикладом Великобританії: висувати додаткові умови, вимагати привілеїв, незадоволення яких може спричинити вихід цих країн зі складу ЄС. Такий сценарій передбачатиме виникнення інерції всередині організації, що зумовить вихід інших країн зі складу Європейського Союзу. Так, європейський інтеграційний процес на всіх своїх етапах був непростим як політично, так і соціально, адже між країнами-членами завжди існували розбіжності, на що вказують численні публікації з історії європейської інтеграції [2, с. 15]. Крім того, деякі країни вже неодноразово заявляють про непогодження з політикою ЄС щодо розширення, методів вирішення міграційної кризи та боротьби з тероризмом тощо.

Також досить чітким показником неблагополучного розвитку євроінтеграції є тенденція до нещодавнього наростання кількості антиєвропейських або євроскептичних політичних партій та рухів. Ось, наприклад до влади країн-членів Євросоюзу приходять політики, які критикують діяльність Європейського Союзу, а також мають досить велику підтримку з боку електорату. Серед країн ЄС, де вони стали відігравати значну політичну роль, є не тільки Великобританія, а й Австрія, Греція, Данія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Польща, Угорщина, Франція, Фінляндія, Чехія та Швеція. «Деякі євроскептичні партії досягли значних успіхів на національних і місцевих виборах, а також змогли успішно пройти до Європейського Парламенту у 2014 р., отримавши 25% з 751 місця» [2, с. 21]. Також, звертаючись до нещодавніх подій, зокрема відповідно до офіційного сайту іспанської політичної партії Вокс,

наприклад, наприкінці 2018 року до регіонального парламенту Іспанії пройшло 12 депутатів з партії Вокс, ідеологія якої зосереджена на таких ключових принципах: націоналізм, консерватизм, євроскептицизм та антиісламізм [7]. Така подія може в подальшому спричинити нову кризу, яка послабить євро, а згодом і вихід Іспанії не тільки із Єврозони, а й із Євросоюзу загалом. Крім того, в травні 2019 року очікується ще одна важлива подія для ЄС – вибори до Європарламенту, а найбільшими ризиками цього може стати прихід популістів з євроскептичними настроями.

Також, як додаток до цього сценарію, може бути такий розклад подій, який згідно із класифікацією дезінтеграційних процесів Лібмана-Хейфеца, має назву «Стагнуюча дезінтеграція». Такий сценарій передбачає, що поступове наростання протиріч між країнами може поступово перейти в стан псевдоінтеграції, який обмежиться створенням і функціонуванням окремих угруповань, форумів тощо [6, с. 5]. Так, маємо вже навіть приклад Європейської асоціації вільної торгівлі, яка об'єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до Європейського Союзу: Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації [2]. Ймовірно, що таких угруповань побільшає, що зумовить поступовий вихід країн із ЄС, надаючи перевагу окремим об'єднанням.

Висновки. Отже, вихід Великобританії суттєво вплине на геоекономічні та геополітичні позиції Європейського Союзу, які можуть стати причиною нових загроз і викликів. Сьогодні Європейський Союз опинився на своєрідному роздоріжжі, що може як зумовити подальший стрімкий розвиток організації за рахунок спільних зусиль та концентрації на важливих питаннях, так і призвести до стрімкої дезінтеграції та формування на цьому просторі двох або навіть більше субрегіональних інтеграційних просторів за моделлю стагнуючої дезінтеграції. Повна

дезінтеграція ЄС, на нашу думку, є найгіршим для ЄС сценарієм. Також ми окреслили проблему євроскептицизму, який зумовлює підбурення населення і дає початок новим невтішним прогнозам, зокрема й принципу «доміно».

Література

1. Бонтуш І. ЄС без Великобританії: нова форма співпраці чи розпад союзу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ias.org.ua/yes-bez-velikobritaniyi-nova-forma-spivpratsi-chi-rozpad-soyuzu/>.
2. Європейська асоціація вільної торгівлі <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/efta>. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_pereformatuvannia_ievropeiskoi_intehratsii.pdf.
3. Пащенко О. Brexit: причини та наслідки // Актуальні проблеми суспільнополітичних наук : збірник матеріалів наукової конференції / упоряд.: О. І. Яременко, С. А. Лапшин. – Вінниця, 2018. – С. 210–214.
4. Сіденко В. / Кризові процеси у розвитку інтеграції в ЄС: витоки та перспективи / В. Сіденко // Економіка і прогнозування. 2017. № 1.
5. Чевичалова Ж. Британська сецесія: черговий крок у непростих стосунках ЄС і Великої Британії // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 86–90.
6. Libman, A., Heifets, B. (2011). The models of economic disintegration. Integration and disintegration. Journal of Eurasian Economic Integration, 2 (11), 4-18.
7. Vox Espana URL: <https://www.voxespana.es/>.